

Møteprotokoll

Nemnd for gudstjenesteliv

Møtedato: 10.06.2024 kl. 10:00

Møtested:

Arkivsak: 22/03213

Til stede: Solveig Julie Mysen, Andreas Hilmo Grandy-Teig, Jan Otto Myrseth, Jovna Zakarias Dunfjell, Carl Petter Opsahl, Torkel Irgens, Edel Merete Gervin, Karen Margrete E. Mestad, Åste Dokka, Sindre Seim Gulbrandsen, Gunnhild Nordgaard Hermstad, Inger Anne Naterstad (Delvis møtt), Mathias Gillebo (Delvis møtt), David Scott Hamnes (Delvis møtt), Thomas Berbom (Delvis møtt)

Møtende varamedlemmer: Arnfinn Tobiassen for Vigdis Berland Øystese

Forfall: Vigdis Berland Øystese

Protokollfører: Gunnhild Nordgaard Hermstad

SAKSLISTE	Side
Godkjenning av innkalling og saksliste	
Godkjenning av protokoll	
12/24 Protokoll Nemnd for gudstjenesteliv 08.03.2024	2
Orienteringssaker	
13/24 Orienteringssaker, Nemnd for gudstjenesteliv 10.-11. juni 2024	2
Saker til behandling	
14/24 Drøftingssak - Digitale salmeforvaltningsprosesser	5
15/24 Drøftingssak - liturgisaker fremover	6
16/24 Ressursbanken - familiegudstjeneste	8
17/24 Vigsling av biskop - Nemnd for gudstjenesteliv, juni 2024	10
18/24 Vigsling til tjeneste - Nemnd for gudstjenesteliv, juni 2024	13
19/24 Vigsling av bygg - Nemnd for gudstjenesteliv	15
20/24 Salmer til godkjenning i Nemnd for gudstjenesteliv juni 2024	18

Sted, 02.09.2024

Solveig Julie Mysen

Gunnhild Nordgaard Hermstad

Sekretær

Godkjenning av innkalling og saksliste

Godkjenning av protokoll

12/24 Protokoll Nemnd for gudstjenesteliv 08.03.2024

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Nemnd for gudstjenesteliv	10.06.2024	12/24

Forslag til vedtak

Nemnd for gudstjenestelivs vedtak

Protokoll fra møtet i Nemnd for gudstjenesteliv 8. mars 2024 godkjennes.

Møtebehandling i Nemnd for gudstjenesteliv 10.06.2024:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig

Nemnd for gudstjenestelivs vedtak

Protokoll fra møtet i Nemnd for gudstjenesteliv 8. mars 2024 godkjennes.

Orienteringssaker

13/24 Orienteringssaker, Nemnd for gudstjenesteliv 10.-11. juni 2024

Behandlet av	Møtedato	Saknr
--------------	----------	-------

1 Nemnd for gudstjenesteliv	10.06.2024	13/24
-----------------------------	------------	-------

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering

Møtebehandling i Nemnd for gudstjenesteliv 10.06.2024:

Møtebehandling

Askeonsdag

I april vedtok Kirkemøtet ny Ordning for askeonsdag. Det ble gjort to endringer i behandlingen i Kirkemøtet:

- «Vend om og tro evangeliet» ble lagt til som alternativ under asketegningen, ledd 16
- Utsendelsesorden ble justert slik at de er de samme på askeonsdag og i hovedgudstjenesten, jf. ledd 19

Endelig vedtak er publisert på kirken.no/liturgi, under fanen «Andre gudstjenester». Komiteens innstilling kan leses i sin helhet her.

Nøddåp

Ordning for nøddåp er oversendt Bispemøtet. Bispemøtet behandlet saken på sitt møte i mai og sekretariatet forbereder saken for behandling i Kirkerådet. Bispemøtets vedtak er vedlagt.

Det vurderes om ordningen i den videre behandlingen skal følges av liturgisaken om dåp og konfirmasjon i særskilte situasjoner, eventuelt også nattverd for den enkelte (sognebud) og nattverdbønner til bruk utenfor hovedgudstjenesten.

Trosbekjennelsen

Nemnd for gudstjenesteliv sin uttalelse fra forrige møte er oversendt Bispemøtet.

Sakramentsforvaltning utenfor hovedgudstjenesten

De tre arbeidsgruppene for henholdsvis sognebud, dåp og konfirmasjon i særlige situasjoner og nattverdbønner utenfor hovedgudstjenesten er alle i gang med sitt arbeid.

Alle gruppene tar sikte på å levere sine forslag til Nemnd for gudstjenesteliv senest til møtet i november 2024.

Arbeidsgruppe for sognebud:

- Edel Merete Gervin, diakon (menighet)
- Kjersti Østland Midttun, prest (institusjon)

Arbeidsgruppe for nattverdbønner utenfor hovedgudstjeneste:

- Solveig Julie Mysen, prest (menighet)
- Andreas Grandy Hilmo-Teig, prest (menighet)
- Yvonne Andersen, prest (sykehjem)
- Astrid Sandsmark, diakon (utdanningsinstitusjon)

Arbeidsgruppe for dåp og konfirmasjon i særlige situasjoner:

- Karen Margrete E. Mestad, prest (utdanningsinstitusjon)
- Arnfinn Tobiassen, kantor
- Anne Sigrid Kristiansen, kateket
- Jorund Andersen, prest (menighet)

Eldre liturgisaker på Ressursbanken

I forbindelse med at sekretær Gunnhild Nordgaard Hermstad har fått redusert sin stilling, ble det gjort en innsats for å finne en person som kunne få ansvar for å administrere gjennomgangen av de liturgiske ressursene som ligger ute på Ressursbanken, men som ikke er gått igjennom av nemnda eller nemndas redaksjonskomite.

Sekretariatet fant en teologistudent som på timesbasis kunne gjøre denne jobben, samt oppdatere alle Bibelsitater i liturgiene til Bibel 2024. Av økonomihensyn ble studenten ikke ansatt nå. Dette innebærer at gjennomgangen av de eldre liturgiene blir utsatt.

Arbeid med salmer

David Scott Hamnes orienterte i møtet.

6.oktober 2023 ble det avholdt en salmekonsultasjon i regi av Kirkerådet. Referat fra konsultasjonen lå vedlagt. Dette var den andre salmekonsultasjonen som er arrangert. Det var 15-20 deltakere som bidro med viktige tilbakemeldinger.

Norsk hymnologisk forening gjennomførte også et salmeverksted like etter påske. Det var omkring 15 deltakere på verkstedet. Kirkerådet har støttet tiltaket og det er kommet gode og viktige tilbakemeldinger i etterkant.

Leitourgia 2024

Andreas Grandy Hilmo-Teig orienterte.

Leitourgia-konferansen avholdes i Trondheim 5.-8. november 2024. Konferansen er årlig og er åpen for alle som er liturgisk interessert. Mye av samlingen er arbeid i seminargrupper. Disse gruppene er langsgående, slik at en kan fortsette å jobbe med det en er interessert i over flere år. Tema i år er «Forvandling».

Informasjon om program og påmelding [finnes på denne siden](#).

500 år med luthersk salmesang

Andreas Grandy Hilmo-Teig orienterte. Carl Petter Opsahl orienterte kort om jubileet i forbindelse med den første lutherske salmeboken. Han reiser til Wittenberg sammen med Trond Kverno, Jon Fosse og Bierna Bientie i anledning jubileet.

Votering

Enstemmig

Nemnd for gudstjenestelivs vedtak

Nemnd for gudstjenesteliv tar følgende saker til orientering:

- Askeonsdag,
- Nøddåp,
- Trosbekjennelsen,
- Sakramentsforvaltning utenfor hovedgudstjenesten,
- Eldre liturgisaker på Ressursbanken,
- Arbeid med salmer,
- Leitourgia 2024
- 500 år med luthersk salmesang til orientering.

Saker til behandling

14/24 Drøftingssak - Digitale salmeforvaltningsprosesser

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Nemnd for gudstjenesteliv	10.06.2024	14/24

Forslag til vedtak

Nemnd for gudstjenesteliv takker for redegjørelsen fra David Scott Hamnes og arbeidet salmedatabasen gjør.

[...]

Møtebehandling i Nemnd for gudstjenesteliv 10.06.2024:

Møtebehandling

Saksordfører Arnfinn Tobiassen innledet til saken og David Scott Hamnes redegjorde for de utsendte papirene, samt viste nemnda flere tall og oversikter på skjerm.

Momenter fra samtalen:

- Om arbeidet i Salmedatabasegruppen:
 - o Dette er et veldig bra og fint arbeid.
 - o Det er viktig å holde et høyt nivå på det som tas inn.
 - o Samarbeid med det nye Samiske liturgiutvalget vil være viktig fremover.
 - o Å bli lagt til i Salmedatabasen er et kvalitetsstempel. Det er ikke til hinder for annen publisering. Opphavspersonene eier sine egne verk.

- Om formidling av salmene i databasen:
 - Hovedutfordringen er å få folk til å synge salmene. Det er kraft i allsang!
 - Det er et felles, kollektivt ansvar å få ut salmene!
 - Å gjøre salmene tilgjengelig og «valgbare» for de som ikke har hørt dem og ikke leser noter (f.eks. salmer ved vigsel og gravferd)
 - Kan noen salmer tilgjengeliggjøres av profilerte sangere på f.eks. spotify og radio?
 - Hvordan kan kjente navn bidra til å gjøre salmene kjent for barn og unge?
 - Hvordan kan bispedømmene bidra til å fremme og løfte opp nye salmer? Kan kulturrådgiverne være en mulig samarbeidspartner?
 - Eide forlag følger godt opp som rettighetsforvalter, men hvordan gjør de jobben med «duty to promote»?
 - Nyhetsbrevet er viktig, og det ble gjort gode erfaringer i forbindelse med fastetiden. Kan dette også gjøres i vigsles-perioden, pinse etc. Kanskje også med en kul innspilling (kjent sanger/bra band) vedlagt?

- Andre utfordringer:
 - Trenger vi flere salmer med et mer moderne språk om pinse?
 - Hvordan forholder vi oss til innsungne salmer som ikke er en del av salmeboken?
 - Får vi stadig færre melodier vi kan synge salmer på?
 - Kan det utlyses arbeidsstipender istedenfor konkurranser?
 - Finnes det et sted hvor folk kan melde inn «dette savner jeg» av salmer? Kanskje kan det øke engasjementet?

Votering

Enstemming

Nemnd for gudstjenestelivs vedtak

Nemnd for gudstjenesteliv takker for redegjørelsen fra David Scott Hamnes og arbeidet salmedatabasen gjør.

Nemnda har samtalt om det som ble lagt frem og ber David Scott Hamnes tar momentene fra samtalen med i det videre arbeidet med digitale salmeforvaltningsprosesser.

15/24 Drøftingssak - liturgisaker fremover

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Nemnd for gudstjenesteliv	10.06.2024	15/24

Forslag til vedtak

Nemnd for gudstjenesteliv har drøftet de mulige liturgisakene og har følgende innspill:

-

Møtebehandling i Nemnd for gudstjenesteliv 10.06.2024:

Møtebehandling

Saksordfører Andreas Grandy Hilmo-Teig innledet samtalen.

Skriftemålgudstjeneste

Nemnda er åpen for å gjøre noe med denne.

Liturgien er svært viktig i noen sammenhenger. Å gjøre noe nytt med den kan legge til rette for at flere får glede av den. Dersom noen evt. ikke ønsker å bruke en ny ordning, kan biskopen søkes om dette, jf. hovedgudstjenesten.

Kirkeårets dager

Nemnda ønsker en liturgisak om kirkeårets dager og anser det som en sak som bør følge kapittel tre i Regler for saksbehandling i liturgisaker.

Noen momenter fra samtalen:

- Det hadde vært fint med en tilsvarende ressurs som finnes i Gudstjenesteboken fra 1992, med helt korte beskrivelser om hva som er lurt den aktuelle dagen.
- Det er behov for noe som kan hjelpe til å se mulighetene i møte med kirkeårets ulike dager.
- Skal en slik kirkeårsressurs også inneholde forslag til forbønner etc. Church og England har en utfyllende beskrivelse av slike muligheter.
- Kan en slik sak bidra til sammenheng mellom gudstjenestelivet og trosopplæring/kirkelig undervisning?

- Hvilke dager skal være med i en sak som dette? De kirkelige dagene, eller også merkedager som 8. mars, skaperverkets dag, Pride eller noe knyttet til FNs kalender? En del av disse dagene har egne tekstrekker.
- Bispemøtet kan komme til nemnda med noe om deportasjonsdagen.
- Arbeidet med tekstrekker er en annen sak enn denne.

Votering

Enstemmig

Nemnd for gudstjenestelivs vedtak

Nemnd for gudstjenesteliv har drøftet de mulige liturgisakene. Nemnda er åpen for en liturgisak om skriftemålgudstjeneste og ønsker en liturgisak om kirkeårets dager.

16/24 Ressursbanken - familiegudstjeneste

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Nemnd for gudstjenesteliv	10.06.2024	16/24

Forslag til vedtak

Nemnd for gudstjenesteliv har samtalt om det fremlagte forslaget og har følgende innspill til det videre arbeidet:

-
-
-

Nemnd for gudstjenesteliv ber sekretariatet komme tilbake med forslag til endelig ressurs til neste møte.

Møtebehandling i Nemnd for gudstjenesteliv 10.06.2024:

Møtebehandling

Saksordfører Torkel Knudsen Irgens innledet til nemndas samtale om det utsendte ressursdokumentet.

Overordnede kommentarer:

- Dokumentet er en finlesning av gudstjenesteboken
- Det er behov for en tydelig ressurs som dette.
- Familiegudstjenester og -messer er veldig mangfoldige, særlig med tanke på målgruppe (treåringer/seksåringer/11-åringer)
- Dette er et dokument som også kan være en ressurs til gudstjenester utenfor hovedgudstjenesten. Forholdet til slike andre gudstjenester må tematiseres.
-

Innspill til dokumentet:

- Generelle kommentarer:
 - o Det bør stå noe om den lokal grunnordningen og forholdet til den.
 - o Oppfordre til å jobbe sammen med nabomenigheter? Vikarer kan komme og gå mellom menigheter. Kan være ok å se noe på samme grunnordning?
 - o Det kan være ok å møte andre melodier, men vedtak lokalt viktig. Musikken må henge sammen lokalt, vedtak i lokal grunnordning er lurt
 - o Hvor mye skal være forutsigbart over tid, f.eks. en menighetsrådsperiode? Skifte f.eks. forbønnen etter fire år?

- Hvis dette skal være til hjelp må vi unngå at dette blir et paragraf-dokument
 - Vær oppmerksom på medvirkning/deltakelse/inkludering! Ref. E. T. Johnsen). Handler også om å få muligheten til å «eie» gudstjenesten.
 - Det er bra med grupper som blir særlig involvert, men om en jobber med barn, må det ikke bli en gudstjeneste *for* barn, men også *av* barn. Dette krever mer involvering enn å dele ut en tekst som skal leses.
 - Veiledningskapitlene sier en del om barn og involvering, det kan vises til disse – og samtidig gi dem oppmerksomhet.
 - Forholdet til tid. Mye av det som tar tid er det som ikke er planlagt/overganger eller prat mellom det som skjer.
- Konkrete innspill:
- Se til liste fra 2011, selv om den ikke lenger er gjeldende.
 - Unngå ordet «herming», men løft gjerne frem konseptet med responsorium mer.
 - Gi konkrete tips til forbønner, trosopplæringssalmer, andre salmer.
 - Kan bevegelser omtales mer positivt?
 - Deltakelse fra barn og menighet under nattverden: Trosopplærere med en rolle i nattverdfeiringen og noen steder mulighet for samling omkring alterbordet under nattverdfeiringen. Kan gi felles fokus og mindre opplevelse av lang nattverdbønn.
 - Oppfordring til å tenke i to spor: Hva kan jeg styrke + hva gir god flyt?
 - Bør det sies noe om bruken av Apostolicum i forbindelse med dåp (ikke bruke trosbekjennelsessalmer her)
 - Tips til forbønn (punkt 18), Forbønnsmodell 3 eller 4, s 213 i Gudstjenesteboken, romertall III
 - «Jeg folder mine hender små» som forbønn
 - Barn kan være med på å formulere og å be forbønner.
 - 981 som forbønns-salme. Tar kortere tid enn skrevne bønner.
 - Det er fornuftig å vise til nattverdbønn E eller F i punkt 21 om Nattverdbønn
 - Kan lesningene forkortes?
 - Kunngjøringene fungerer ikke alltid så godt like før folk skal gå ut. Det er viktig å være oppmerksom på om punktet utelates før forbønnen.
 - Kan dette med å «ikke be for forbønnene» uttrykkes klarere?
 - Selv om ikke nattverden skal være en av flere valg under en bønnevanding, kan det legges til rette for handlinger under nattverden, som f.eks. lystenning.
 - Bibelsk salme er et godt eksempel på å høre og gjenta. Den kan styrkes, men kan også være en særlig god ting i denne type gudstjenester.
 - Når det skal gjøres enkelt blir det ofte mer snakking. Det er lang liturgisk tradisjon for å feire gudstjenester som ikke forutsetter at menigheten kan lese. Det å gjenta det som synges har vært en viktig del av den tradisjonen.
 - Bibelsk salme er en ypperlig anledning til å ta frem de 74 refrengene med bibelsitater. Det er lettere å lære bibelvers når de synges, og en trenger ikke synge alle versene imellom.

- Punkt 6 og Kyrie og Gloria: Når det henvises til annen musikk enn det som er vedtatt lokalt/nasjonalt, må en være forsiktig. Kan det oppfordres til å bruke det som er vedtatt og la leddene være så gjenkjennelige som mulig
 - To av Kyriene som står i salmeboken legger opp til å lytte og gjenta.
- Skrivefeil
- «små og store» heller enn «store og små»
 - Agnus Dei, det mangler et «før».
 - Nattverdmåltidet uten s.
 - Punkt 15, synges, ikke synes

Votering

Enstemmig

Nemnd for gudstjenestelivs vedtak

Sekretariatet tar med seg de innspillene som kom i møtet og jobber videre med resursen med sikte på publisering høsten 2024.

17/24 Vigsling av biskop - Nemnd for gudstjenesteliv, juni 2024

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Nemnd for gudstjenesteliv	10.06.2024	17/24

Forslag til vedtak

Arbeidsgruppen for vigsling av biskop takker for tilbakemeldingene fra Nemnd for gudstjenesteliv og tar med seg innspillene i det videre arbeidet.

Til neste møte i Nemnd for gudstjenesteliv skal arbeidsgruppen levere et ferdig forslag til nemnda.

Møtebehandling i Nemnd for gudstjenesteliv 10.06.2024:

Møtebehandling

Saksordfører Carl Petter Opsahl innledet til en samtale om å foreslå bruk av bispestav, før forslaget til ordningen for vigsling av biskop ble prøvd ut i kirkerommet. Etter utprøvingen jobbet nemnda i grupper. Gruppene så på tekstene til ordningens fremstilling, vigslingshilsen og vigslingsbønn.

Momenter fra samtalen om mulig bispestav:

- Økumenikk
 - Lutherske kirker og våre søsterkirker i Skandinavia bruker bispestav (anglikanere, katolikker).
 - Det økumeniske er ikke et godt argument, spørsmålet er hva vi selv ønsker.

- Liturgisk utvikling og det estetiske
 - Den liturgiske utviklingen i vår egen kirke er at symboler og det sanselige løftes stadig mer frem og gjør at det kan være en modenhet nå for å innføre bispestav.
 - En stav virker pompøst og minner om et septer.
 - Det er en kulturell krasj her som skaper avstand

- Bispestavens symbolikk:
 - Hyrde
 - Korset og staven viser sammen til kjernen i hva en biskop skal være og gjøre; Jesus og hyrde.
 - Et nyttig og vakkert symbol på hyrde- og omsorgsfunksjonen.
 - Er biskopen mer hyrde enn prestene?
 - Biskopens hyrdeoppgave og hovedoppgave er å samle flokken og å holde flokken samlet.

 - Det er mulig å argumentere på ulike måter og hyrdeansvaret kan variere. Det knytter uansett an til bibelstedet med imperativet om å være hyrde.

 - En biskop er mest tjener av alle. Bispestaven i seg selv er ikke noe, men kan bispestaven brukes subversivt? Gjetere var rettsløse en gang og deres arbeidsredskap var en gjeterstav.
 - I bibelsk metaforikk er likevel gjeteren en leder. Gjeteren står over både sauene og de som er enda lavere, grisene.

 - Myndighet og ledelse
 - Staven er et annet uttrykk for myndighet enn korset.
 - Biskopen er leder og da er det godt å ha noe å støtte seg til som er større enn seg selv
 - Det er paradoksalt at jo mindre makt biskopene får, jo flere symboler tar vi med.
 - At noen er leder betyr ikke at vi skal ha et ornamentert hierarki. Ønsker vi og er det riktig av oss å innføre dette?

 - Pilegrim
 - Bispestaven viser til pilegrimsstaven og det å være underveis.
 - Staven brukes når biskopen beveger seg, f.eks. inngang og utgangsprosesjon. Da trengs det noe sterkt å støtte seg til.

- Kommunikasjon
 - En stav er mer folkelig enn en kappe.
 - Det fremstår rart og kan fort bli fnisete.
 - Staven er også et fallos-symbol.

- Vi kan være enig i de teologiske begrunnelsene, men hvordan vil dette oppleves og erfares for dem som er en del av kirken uten å være interessert i våre teologiske finesser?
- Det er mye vi gjør i kirken som andre ikke bryr seg om.

Det er ulike meninger om det å foreslå bispestav i nemnda, men et flertall i samtalen fremholder at forslaget om bispestav kan være en del av ordningen som sendes på høring. En bispestav vil være fremmed og må derfor kommuniseres smart om, slik at den ikke vekker unødige latter. Det må jobbes med det språklige og stilles krav til utforming av staven. Det er ikke ønskelig med en stav i sølv, men heller en trestav, en gjeterstav.

Gruppene som jobbet med tekstforslag, kom med følgende innspill:

Gruppe 1: Fremstillingstekst

Strukturen virker unødvendig tungvint. «Påminner oss om-setningene» er snirklete. Gruppen har derfor forsøkt på noe helt annet og blant annet sett på den anglikanske teksten.

Gruppens forslag:

I dåpen ble vi innlemmet i Guds folk og vi ble alle vigset til å være tjenere for Gud. For skriften vitner om at hele Guds folk er et kongelig presteskap.

Blant dem som er kalt til tjenesten med ord og sakrament, kaller vår kirke noen til (tjenesten med) å ha tilsyn.

NN er kalt til biskop i N bispedømme. Hun/han/hen skal i dag vigsles til tjenesten. La oss ta imot ham i kjærlighet og bære henne/hen/ham fram for Gud i våre bønner.

Gruppe 2: Vigslingshilsen

Teksten forteller hva en biskop har ansvar for og gruppen synes teksten var ganske fin. Den svenske teksten er noe å vurdere eller eventuelt utvide med. Noen av punktene der er fine, men det blir en lengre tekst.

Gruppen har ikke noe formulert alternativ, men oppfordrer til å se på den svenske teksten for å vurdere elementer derfra.

Gruppe 3: Vigslingsbønn

Gruppen har valgt å begynne fra bunnen av og å skrive en bønn. Denne er skrevet blant annet med oppmerksomhet på hvem det er vi egentlig snakker med i en bønn.

Det epikletiske er ikke med i dette forslaget til bønn, fordi den er plassert og forstått som en oppsummerende og avsluttende bønn som ikke er justert mot det som sies andre steder.

Gruppens forslag:

Allmektige Gud, vi takker deg for NN.

Velsign hans/hennes/hens tjeneste for deg og kirken.

Hjelp ham/henne/hen til å forkynne evangeliet om Jesus Kristus.

Utrust ham/henne/hen til lederskap og omsorg.

Hjelp ham/henne/hen til å bevare kirkens enhet og holde oss samlet om Jesus Kristus.

Gi ham/henne/hen åpne ører, et varmt hjerte og et ydmykt sinn.

Gi ham/henne/hen styrke og glede i arbeidet.

Votering

Enstemmig

Nemnd for gudstjenestelivs vedtak

Nemnd for gudstjenesteliv har prøvd ut og samtalt om det forelagte forslaget til Ordning for vigsling av biskop og kommet med innspill til arbeidsgruppen for vigsling til tjeneste.

Arbeidsgruppen for vigsling til tjeneste jobber videre med momentene fra Nemnd for gudstjenesteliv og legger frem et endelig forslag til nemndas møte i september 2024.

18/24 Vigsling til tjeneste - Nemnd for gudstjenesteliv, juni 2024

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Nemnd for gudstjenesteliv	10.06.2024	18/24

Forslag til vedtak

I tråd med Regler for saksbehandling i liturgisaker, sender Nemnd for gudstjenesteliv sitt forslag til Ordning for vigsling til tjeneste over til Kirkerådet.

Ordningen oversendes med de endringer som kom frem i møtet.

Møtebehandling i Nemnd for gudstjenesteliv 10.06.2024:

Møtebehandling

Saksordfører Andreas Hilmo Grandy-Teig tok først opp spørsmålet om «Vigsling til fast kirkelig tjeneste» med nemnda. Deretter innledet han samtalen om det forelagte «Ordning for vigsling til tjeneste».

Momenter fra samtalen:

- Ordning for vigsling av biskop og bygg har beskrevet at gloria helst skal benyttes i sin fullstendige form. Det bør også være en del av denne ordningen.
- Medarbeider-ordet ble løftet opp. Det kan virke litt retro, men er samtidig et vanlig ord å bruke i dagligtalen og beholdes derfor.
- Holder det med salmer og sanger istedenfor «salmer, hymner og åndelige sanger»?
- Formuleringen «Send din ånd med tjenestens gaver». Hvordan forstår vi dette. Kan leses som en parafrase over 2. Tim 1,6-7, men henger litt løst. Nytt forslag: «Send din ånd med kraft, kjærlighet og visdom»
- Fadervår er med to ganger. Hvordan gjør vi det? Praksis er å lese ved vigslingen og synge ved nattverden, men dette kan gjerne stå i rubrikkene.

- Skrivefeil som må rettes:
 - o Ordningen:
 - Gjennomføre omtalen av kort stillhet på nynorsk; kort stille stund heller enn kort stillhet/kort stille.
 - Midt på side 12, bokmål, en halvsetning som skal ut.
 - Bruke *ham* som objektsform av *han*.
 - Epiklesesalmen mangler tall på første og femte vers og kan gjerne spres over fire linjer istedenfor to.
 - Side 27, sette inn en n i evangeliet og sjekke feilen i dokumentet.
 - Side 31, rubrikk om knelingen; fjerne første komma og rette skrivefeil i «forbederne»
 - o Veiledningen
 - Punkt 14, avsnitt 4; trykkfeil som kan bli misforstått. «ført inn første vers»
 - Sette salmene i tallkronologisk rekkefølge

Votering

Enstemmig

Nemnd for gudstjenestelivs vedtak

Nemnd for gudstjenesteliv støtter at ordningen for «Vigsling til fast kirkelig tjeneste» tas ut av bruk.

«Ordning for vigsling til tjeneste» vedtas med følgende endringer:

- Anbefaling om fullstendig Gloria, jf. vigsling av biskop og bygg
- «Send din ånd med tjenestens gaver» erstattes av «Send din ånd med kraft, kjærlighet og visdom»
- Det presiseres i rubrikkene at Fadervår kan synges ved nattverdfeiringen.
- Skrivefeil rettes.

19/24 Vigsling av bygg - Nemnd for gudstjenesteliv

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Nemnd for gudstjenesteliv	10.06.2024	19/24

Forslag til vedtak

Arbeidsgruppen tar med seg eventuelle momenter fra gjennomgangen og drøftingen i det avsluttende arbeidet og legger på neste møte frem et endelig forslag til Ordning for vigsling av kirkebygg.

Møtebehandling i Nemnd for gudstjenesteliv 10.06.2024:

Møtebehandling

Saksordfører Åste Dokka innledet til saken før Nemnd for gudstjenesteliv prøvde ut den foreslåtte ordningen for vigsling av bygg i kirkerommet. Etter utprøvingen samtale nemnda om ordningen.

Momenter fra samtalen:

Hva er en vigsling?

- Hva betyr det at noe vigsles ved bruk? Er det ikke noen vits i å be vigslingsbønnen fordi alt er hellig og trenger ikke vigsling.
- Ifølge regler for bruk av kirens klokker, skal klokkene ringe både kvelden før vigslingen og tidligere på dagen. Bønnen for klokkene kommer etter dette.
- Når det er nybygg kan en planlegge når vigslingen kan skje, og dette vil være det første som skjer i bygget. Samtidig vigsles også rom som er brukt som kapell/kirkerom også før vigslingen, jf. kapell i Trondheim som er brukt i 200 år, men først vigslet av preses i 2024.
- Ved vigslingen sier biskopen at dette ikke er tilfeldige mennesker som møtes i et tilfeldig rom, men en del av kirkens folk og kropp.
- Det er viktig å unngå forestillinger om jomfruelighet, som om rommet og tingene ikke blir brukt.

Generalrubrikkene

- Generalrubrikk 4 sier at et representativt utvalg fra menigheten skal delta. Dette inkluderer barn.

Samlingen ute

- Det er meningen at de fra menigheten som ønsker det og har mulighet kan delta i samlingen utenfor kirken, jf. påskenatt.
- Svenskene har en innledningsbønn etter klokkene. Savnet en innledning som plasserte det som skjer ute i helheten.

Vigsling ved lesning og bønn

- Innledende rubrikker
 - o Salmevers
 - Salmeversene mellom tekstlesning og bønn: Skal dette være vers av samme salme, eller ulike salmer mellom?
 - Hvordan skal en slik salme kombineres med biskopens bønn i starten og avslutningen?
 - o Plassering av dåpen
 - Hvordan skal dåpens plassering forstås? Når det er dåp blir den en del av vigslingen av døpefonten, jf. tanken om vigsling ved bruk.
 - Er det et alternativ at dåpen skjer etter vigslingen?
- Det sanselige og materielle
 - o Kan det sanselige styrkes? Det står noe om å helle i dåpsvann i døpefonten, men kan vi også løfte brød og vin, hva med tekstboken?
 - o Amerikansk tradisjon; biskopen legger på duk/lys på alteret etter bønnen.
- Biskopens rolle og innramming av tekstlesning og bønn
 - o Hvor ble det av biskopen?
 - o Naturlig at biskopen har innledning av gudstjenesten, preker, er med i nattverden og slutningen, men kan han også være med noe i forbindelse med starten av selve vigslingsdelen?
 - o Biskopen kan innlede og avslutte vigslingsdelen fra alteret.
 - o Overgangen fra bønnene og halleluja ble litt klønete. Biskopens avslutning fra alteret kan gjøre overgangen bedre, men det kan vurderes om det likevel er behov for noe musikk å gå på. Dette kan være halleluja, noe større eller et mellomspill.
- Bevegelse i kirkerommet under tekstlesning og bønn
 - o Bruk av hele rommet
 - Det så veldig fullt ut fremme i koret. Kan en sette seg etter at bønnen er lest?
 - Det er noe fint med å bli stående. Rommet blir tatt i bruk og til slutt blir det en ring av folk som fyller hele rommet.
 - o Bruk av alteret
 - Hva om tekstene blir lest i rommet og bønnene bedt ved alteret?
 - En fin bevegelse om tekstene blir lest rundt omkring i bygget og så bes bønnene ved alteret. Kan være samlende.
 - Skal biskopen be bønnene fra alteret?
 - Dersom biskopen ber bønnene fra alteret er det et poeng at han ikke står med ryggen mot menigheten hele tiden.
 - Kan det være åpent om biskopen eller noen andre ber bønnene?
 - o Bevegelse i rommet
 - Hva om ikke alle går til «sin plass» med en gang, men at en sammen går fra sted til sted.

- Skal den som ber bønnene (biskopen eller en annen) gå rundt fra sted til sted der hvor tekstene leses?
 - Biskopen kan være en som går fra sted til sted der hvor tekster leses og bønner blir bedt.
 - Dersom biskopen skal gå rundt er det viktig å reflektere over hvordan dette vil fungere og kommunisere i praksis.
 - Hvordan skal en stå under bønnene og tekstlesning? Skal dette sies noe om i rubrikkene? Vendt mot alteret under bønner?
- Tekstene
 - Hvordan skal en velge tekster på en god måte. Er det noe en kan velge seg bort ifra?
 - Romerne 10 blir bruk ved prekestolen. Må ses i sammenheng med hvordan den mest blir brukt.
 - Når det ikke er dåp kan en anbefale av tekstene som ikke er «barnerettet»?
- Generelt om bønnene
 - Det er god flyt og gode ordvalg i bønnene.
 - Bønnene klarer generelt å kombinere høytidelighet, hverdagslighet, forståelighet og tema på en prisverdig måte. Bra jobbet.
 - Arbeidsgruppen er på riktig spor.
 - Hva er det egentlig vi ber som i bønnene?
 - Mange av bønnene er knadd sammen – også av andre bønner – og det vil være viktig for arbeidsgruppen å tenke gjennom spørsmål av typen: «Hva vil vi egentlig si om denne døren?» og «Hva betyr 'i sannhet'?»
- Enkeltbønner
 - Utenfor kirken
 - Bønner utenfor har med «i gode og tunge tider». Kan vi bruke uttrykket om «i gode og onde dager» fra vigselsliturgien?
 - Inngangsdøren
 - Den første bønner: Hva er det egentlig vi ber om? Kan vi si noe om at inngangsdøren må være høy og vid?
 - Kan vi si noe mer om det å gå inn i kirken?
 - Kan vi si noe om det å komme inn i kirken uten så mye glede?
 - Kan en åpne opp istedenfor å «programmere» at vi skal være glade?
 - Vi skal ikke pålegge noen å bli glade, type; kom i sorg og gå med glede.
 - Det er helt i orden å bli glad av å være i kirken, men det er noe med kausaliteten i dette med å komme til kirken og å være glad.
 - Hva betyr det å løfte hjertet? Det hjertet kan være både glede og smerte i det.
 - I et høyt rom kan en løfte hjertet ganske høyt. Er dette også en innvielse?
 - I bibelsk tradisjon er hjertet mer enn bare følelser.
 - Vil en innledende bønn fra biskopen gjøre at noe her kan/bør endres?

- Prekestolen
 - Bønnen ved prekestolen fungerer ikke så godt. Formuleringen «lyde sant om deg, oss og verden» fungerer ikke så godt, bør heller være «lyde sant om deg, om oss og om verden.
 - Kan noe strykes, slik at det står «lyde sant»?
 - Det er fint å ha med noe om Gud og verden. Det er en fare for at vi blir for innadvendt dersom det bare står «lyde sant».
 - Den ene leseteksten er fra 1. Johannesbrev. Både i fortsettelsen av det aktuelle kapittelet og brevet, er det å være i sannheten et viktig begrep. Kan vi heller si «lyde i sannhet»?
 - Kan det stå noe langs linjene «la ditt ord slå rot i våre hjerter»?
 - Fremstår mer som en bønn for den som skal forkynne, heller en aktiviteten eller prekestolen.
 - Er det objektet eller bruken av det vi skal be for?
 - Formuleringen «La alle som hører ordet ta imot evangeliet» høres ut som «Husk nå på at dere skal ta imot evangeliet!».
- Dåpen
 - Bønnen ved døpefonten: Det er vel noe mer som skjer i dåpen enn foreningen med Jesus?
 - Det kommer noen til døpefonten i kirken uten å bli døpt (faddere, andre). Det er bare de som blir døpt som blir forent med Jesus Kristus.

Votering

Enstemmig

Nemnd for gudstjenestelivs vedtak

Nemnd for gudstjenesteliv har prøvd ut og samtalt om det forelagte forslaget til Ordning for vigsling av bygg og kommet med innspill til arbeidsgruppen for vigsling av kirkebygg.

Arbeidsgruppen for vigsling av kirkebygg jobber videre med momentene fra Nemnd for gudstjenesteliv og legger frem et endelig forslag til nemndas møte i september 2024

20/24 Salmer til godkjenning i Nemnd for gudstjenesteliv juni 2024

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Nemnd for gudstjenesteliv	10.06.2024	20/24

Forslag til vedtak

Nemnd for gudstjenesteliv realitetsbehandler følgende salmer på neste møte:

[Salme med uttalelse fra saksordfører]

Møtebehandling i Nemnd for gudstjenesteliv 10.06.2024:

Møtebehandling

Biskop Kari Veiteberg sine kommentarer ble lagt frem for Nemnd for gudstjenesteliv ved møtestart tirsdag 11. juni.

Saksordfører Jovna Zakarias Dunfjell ledet nemnda igjennom de forelagte salmene i kapellet på MF Vitenskapelig høgskole. Etter å at salmene var sunget, samtale nemnda om dem.

Veitebergs kommentar og notater fra nemnda samtale oversendes Nemnd for gudstjenesteliv som vedlegg til protokollen.

Votering

Enstemming

Nemnd for gudstjenestelivs vedtak

Nemnd for gudstjenesteliv realitetsbehandler følgende salmer på neste møte:

1. Alt skapte du vakkert
2. Bli hos oss, Mester!
3. Den Mægtige finder vi ikke
4. Du som har tændt millioner af stjerner
5. Frelseren er født
6. Gi meg
7. Gie almetje doete? / Hvem er denne mannen?
8. Guds fred til kropp og tankar
9. Gå varleg frem mot Betlehem
10. Herre Gud, i dette barnet